

АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

*Бородінова А.Ю., Галіченко Т.В., студентки**
*Харківський національний технічний університет сільського
господарства ім. П. Василенка*

Неблагополучним сигналом для підприємства є підвищення відносної частки дебіторської заборгованості в активах, старіння дебіторських рахунків, зростання кредиторської заборгованості, старіння кредиторських рахунків, переважання кредиторської заборгованості, відставання темпів зростання прибутку від темпів зростання виручки.

Управління дебіторською заборгованістю передбачає перш за все контроль за оборотністю засобів у розрахунках [1].

Прискорення оборотності в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Велике значення мають відбір потенційних покупців і визначення умов оплати товарів.

Відбір здійснюється за допомогою таких критеріїв, як дотримання платіжної дисципліни в минулому, прогностичні фінансові можливості покупця по оплаті замовленого ним об'єму продукції, рівень поточної платоспроможності, рівень фінансової стійкості.

Контроль рівня дебіторської і кредиторської заборгованості можна проводити за допомогою абсолютних і відносних показників, що розглядаються в динаміці. Значну увагу викликає контроль за своєчасністю погашення заборгованості дебіторами [2].

Всі складові дебіторської заборгованості мають різну ліквідність. Тому при розрахунках фінансового стану підприємства необхідно детально проаналізувати, хто винен гроші підприємству та чи є можливість повернути ці гроші найближчим часом. Найбільш ліквідною, як це не дивно, є стаття «Розрахунки з бюджетом», оскільки саме там обліковується податковий кредит. На цю суму автоматично зменшуються

* Науковий керівник – Малій О.Г., к.е.н., доцент

відповідні податкові зобов'язання підприємства, але ця стаття не враховується при обчисленні грошових надходжень підприємства [3]. Векселі до отримання у звітах зустрічаються рідко, але теоретично вони мають більшу ліквідність, ніж активи, що відображаються у статті «Розрахунки за товари, роботи та послуги», оскільки вони можуть бути віддані під заставу чи передані в рахунок сплати зобов'язань. Однак на практиці ризик несплати по векселях вищий, ніж ризик несплати за іншими статтями дебіторської заборгованості.

Ліквідність інших статей може бути різною, і конкретні висновки можна зробити тільки за результатами проведеного аналізу.

Фактично дебіторську заборгованість можна розглядати як безвідсоткову позику покупцям чи замовникам, в яку підприємство здійснює інвестування оборотного капіталу.

Аналіз дебіторської заборгованості проводиться, звичайно, у кілька етапів [4].

На першому етапі аналізу оцінюється рівень дебіторської заборгованості підприємства і його динаміка у попередньому періоді. Оцінка цього рівня здійснюється на основі визначення коефіцієнта залучення оборотних активів у дебіторську заборгованість.

На другому етапі аналізу визначаються середній період інкасації дебіторської заборгованості і кількість її оборотів у досліджуваному періоді (звичайно – рік).

На третьому етапі аналізу вивчається склад дебіторської заборгованості за окремими її видами. Необхідно побудувати таблицю складу та динаміки дебіторської заборгованості. На її основі визначається частка кожного виду дебіторської заборгованості у загальному її обсязі та досліджується динаміка зміни розміру кожного її виду.

На четвертому етапі аналізу оцінюється склад дебіторської заборгованості за окремими її «віковими» групами. Результати такого аналізу представляються у вигляді таблиці, а також графічно. Як табличний, так і графічний способи аналізу базуються на ранжуванні дебіторської заборгованості за строками виникнення. Щомісячне ведення такої таблиці дає

можливість чітко уявити стан розрахунків зі споживачами і виявити прострочену заборгованість. Аналіз таблиці поліпшує проведення інвентаризації стану розрахунків з дебіторами.

Для оцінки стану дебіторської заборгованості важливо оцінити ймовірність виникнення та розмір безнадійних боргів. Така оцінка є п'ятим етапом аналізу дебіторської заборгованості. На основі ранжування дебіторської заборгованості за термінами її виникнення та статистичних розрахунків ймовірності безнадійних боргів для кожної вікової групи визначається сума безнадійних боргів. Дебіторській заборгованості кожної вікової групи відповідає певний відсоток безнадійних боргів. Із зростанням строків виникнення дебіторської заборгованості цей відсоток зростає.

На шостому етапі аналізу детально розглядається склад простроченої дебіторської заборгованості і середній «вік» простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості.

Аналіз дебіторської заборгованості передбачає контроль за оборотністю засобів у розрахунках. Крім того, оцінка реального стану розрахунків з дебіторами на підприємстві передбачає використання табличного та графічного способів оцінки дебіторської заборгованості, а також з допомогою абсолютних та відносних показників, що розглядаються у динаміці (так званий R-аналіз).

За даними бухгалтерської звітності можна визначити низку показників, що характеризують стан дебіторської заборгованості.

Оборотність дебіторської заборгованості – показник, який показує наскільки швидко підприємство отримує платежі. Він розраховується як відношення чистої виручки від реалізації до середньої величини дебіторської заборгованості:

Для більш повної характеристики дебіторської заборгованості визначають її частку у загальному обсязі оборотних активів, яка представляє собою відношення загальної суми дебіторської заборгованості до поточних активів підприємства виражене у відсотках.

В складі джерел коштів підприємства частка належить позиковим коштам, у тому числі й кредиторській заборгованості.

Показники, що характеризують стан кредиторської заборгованості підприємства розраховуються аналогічно

показникам, які використовуються для оцінки стану дебіторської заборгованості [5].

Як правило, основною причиною змін структури кредиторської заборгованості є взаємні неплатежі. Це доводить порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості.

У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Деякі економісти – теоретики вважають, що це свідчить про раціональне використання коштів, адже підприємство залучає в оборот більше коштів, ніж вилучає з нього. Проте бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості.

Можна виділити такі рекомендації, що дозволяють управляти дебіторською та кредиторською заборгованістю: контролювати стан розрахунків; стежити за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості: значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування; залучати установи, які стягують борги; уникати дебіторів за високим ступенем ризику.

Література.

1. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 365с.

2. Малій О.Г. Взаємозв'язок організації розрахунків та фінансового становища підприємства // О.Г. Малій, Дин Чжицян. – Матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». – Харків: ХНТУСГ, 2014. – 233 с.

3. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання / [Чупіс А.В., Корецький М.Х., Кашенко О.Л. та ін.]; за ред. д.е.н., професора А.В. Чупіса. – Суми: Видавництво «Довкілля», 2001. – 404с.

4. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Р.А. Слав'юк – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 460с.

5. Стецюк П.А. Стратегія і тактика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: Монографія / П.А. Стецюк. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 370с.

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Воловик А.С., студент,**
Полтавська державна аграрна академія

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства полягає в співставленні сукупних доходів та витрат в наслідок чого з'ясовують чи є діяльність підприємства прибутковою чи збитковою.

Прибуток – це частина чистого доходу, що залишається підприємству після відшкодування всіх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності.

В умовах ринку прибуток є джерелом усіх фінансових ресурсів підприємства. Величина прибутку характеризує фінансові результати роботи підприємства та визначає його фінансовий стан. Прибуток є основним фінансовим джерелом розвитку підприємства, науково-технічного удосконалення його матеріальної бази і продукції, усіх форм інвестування. Він слугує джерелом сплати податків. Враховуючи значення прибутку, вся діяльність підприємства спрямована на його зростання [1].

Аналіз фінансових результатів дає змогу виявити недоліки в управлінні підприємством, приховані резерви зростання сумового виразу капіталу та шляхи вирішення проблем залучення додаткових джерел фінансування, варіанти збільшення виручки та зменшення витрат, покращення технологій виробництва, підвищення показників рентабельності та удосконалення функціонування підприємства в цілому.

Основними завданнями аналізу фінансових результатів

* Науковий керівник – Пономаренко О.Г., к.е.н., доцент